

The Palestine News.

חדשנות מהארץ

העתון שהיה אבי-مولידו של "הארץ"

מרדי נאור

ואילו באורדו — "פֿלֶסְטִינַן אַחֲבָאָר" (בשתי השפות המשמעו זהה — חידשות ארץ ישראל, כמו בשפה האנגלית).¹

על רקע הקפודת הבריטים על שם זהה, בולט יהודו של שם העתון בערבית — "עַתּוֹן פָּלֶסְטִין", ועוד יותר — סיורם לתרגם את שם העתון בעברית ל"חדשנות ארץ ישראל". במקום זאת הסכימו למלילים "חדשנות מהארץ הקדושה" ואלה מופיעות, ללא הבלטה, מיימין לכותרת הגדולה באנגלית. לאחר הופעת גילין אחד נמלכו ברעם, והורו להשמית את התיבת "קדושה". מגילין 2 עד 53 (ואחרו) שם העתון בעברית הוא "חדשנות מהארץ". ומעניין: לא חדשנות הארץ, אלא דוקא מהארץ.

רוב אלה שככבו על תחילת השלטון הבריטי בארץ, והזכירו בהקשר זה את "מחידשות הארץ", צינו כי השלטון הצבאי, שהיה בתוקפו עד אמצע 1920, הפגין ע마다 אנטיציונית ולא פעם גם אנטידי-יהודית.² בගילין הראשון של העתון, על שלוש השפות הראשיות, אין הדבר בא לידי ביטוי. ב"מניפסט" תלת-לשוני, שבבעברית הוכתר בכותרת "ארץ ישראל הנוכחית" הופנה קריאה תקיפה למוסלמים, ליהודים ולנווצרים:

התושב המושלמי, בהיותו ישב על חוף ערב אשר על ים התיכון, מבין, כי יש לאחרים, חוץ ממנה, עניינים דתיים, רגשיים ומוסריים.لن תהיה טעת גדרה מזו אם ינסה להחזיק בפוליטיקה המוסדת על משפטים מקודמים, שלא תצלת, בונגע להרחקת הלא-ערבים או הלא-מוסלמים מפלשתינה.

כך צרך העברי, בשמה על הרעיון להשיב לחהיה את הצייליציה הלאומית שלו בערש רתו הסתורوية וגוזו, להזhor מאיוו טנדאנציה [נטיאניה] שהוא, אשר תוכל להעתורו בקרוב המתלהבים לחשב את הנוצרים בארץ.

הקידושה כאלו היו ככענים הקומוניס — כאשים הראים להגורש. לשאrho עבורי הומנים שבחם יכלת הנזרות המפערת להתנגד רע, כמו בימים החשכים והאיסבלהים של מסע הצלב הדושאן...³

עתון חדש נולד

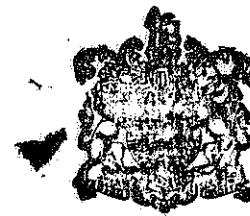
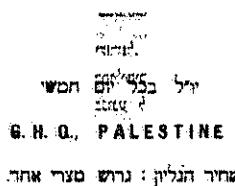
שתי מטרות הניעו ככל הנראה את הבריטים לפרסם את העתונים הניל: א. העברת מסרים, בשפות שונות, לחילים המשרתים בצבאים; ב. נגישות לאוכלוסייה האזרחית. המהדורות העברית ביקשה לאחד את שתי המטרות. בצד הבריטי בארץ-ישראל ובמצרים שירטו

קורות העתונות העברית בארץ ישראל משורות על פני 130 שנה. ראשיתן ב"הלבנון" וה"חצצלה" שהופיעו תקופה קצרה ב-1863. משנה זו ואילך מחלוקת הזמן, באופן גס, לשתי התקופות: האחת, בת מעט יותר ממחמישים שנה, עד מלחמת העולם הראשונה; השנייה — מסיום המלחמה ב-1918 ועד ימינו.

מלחמות העולם הראשונה (1914-1918) מהוות קו-שבר: במלחכה הופסקה הופעתם של כל העתונים, ומאביב 1917 לא הופיע בארץ עתון כלשהו. שנה אחר כך מתחיל להופיע העתון שפתה את התקופה השנייה — "חדשנות מהארץ". שבועון עברי זה, שהmorph'ל שלו היה הצבא הבריטי שכבס חודשים קודם את חלקה הדרומי של ארץ ישראל, לרבות ירושלים, הופיע ממשך שנה (ושבוע), והוא היה כתוב עת יחיד בעברית. הוא היה עתון לכל דבר, וכל חדשנות, ידיעות, כתבות, מאמרים ומודעות. טוביה העתונאים והסופרים של העת היה השתתפו בו. למropa הפלא, על אף חשיבותו, לא הוקרשה לו עד כה תשומתלב תורה מצד החוקרים. אפשר להשווו, במידה מסוימת, ל"במחנה" נוסח מלחמת העולם הראשון. בכך לא מסתירים הקשרו שלו לעתונות בת זמננו. קשר הדוק יותר יש לו ל"הארץ", בהיותו מעין אבי-مولידו. כשאזור העתון בקיין 1919, נקרא "חדשנות הארץ", ולאחר מכן סופה של אותה שנה אימץ המול והעורכים את השם "הארץ".

עתון ב"ו שפות

"חדשנות מהארץ" היה אחד הבנים של משפחה מסועפת. אחיו הבכיר הוא "The News Palestine", שבועון בשפה האנגלית, שהוציאו "חיל המשולח המצרי", כפי שנקרא צבאו של הגנאל אלבני, שכבס את הארץ. לצדדים של העתונים בשפות האנגלית והערבית ראה אור גם שבועון מקביל בעברית — "ג'אירידאת פלסטין" (עתון פלسطין). עד כה היה מקובל כי שלישית-עתונאים זו הופעה במקביל, בקהיר, במשך שנה ומשהו. והנה מחברו, כי מזכיר למעשה בשישה עתונים: הבריטים הוציאו גם עתונים בשלוש שפות הוויות — הינדי, אפרדו וגורומוקי, שבוביל החילים ההודים הרכבים שנטלו חלק בכיבוש הארץ. עתונים אלה — כמו אחיהם בעברית ובערבית — נשאו בגאון את השם האנגלי — "The Palestine News", Palestine News, ואילו השם בשפה הירלוונטית היה באותיות קטנות יותר. בשפה הינדי נקרא העתון "פאילסטיין פאטריקה"

הראשונה מ-תאזרץ הקדושה
הנזכרת בעברית של שבעה הפסילות הזכאות
בנצרות אשר לסתות הכהנים באזרץ האמור
הנזכשת

The Palestine News.

ארץ ישראל הנקודות

בהתוות נסגן חיל מט' בקשרים זבורען את שחרותם עיינונגען; ובכלל תומציא וועליג פכל סקירה הופען לעניהם עיינוערטת החורוקים, האסרים — אם כי אז עלי' הבהיר, וקצת כהו שנות בתקופה ממל' של רוח העילם להן אנטוכטומת — שיבוב תחומרה; והוא זו כל הנרטוטים לסתם לכהן.

ב' זו תריאו מז' נציגי דעשות בדורותיהן.
ההתקוממות היהודית העממית מטה של כל שון אל מסלול
ההוויה, ואיש הדרות מטה של כל שון אל עלייה או
ההתקוממות בון קומת לשבובת הממלכות בון קומת השיטות הנור-
מאנער. ובעוד עלי רוח מלחמות - האם ביב' עלי התקוממות הדרועים
הנור-מאנער. ובעוד עלי רוח מלחמות הדעת - האם ביב' עלי התקוממות הדעת;
וועוד עלי רוח מלחמות המה, בון שון, לאן ליטרature
וועוד עלי רוח מלחמות יט' טבורה ט' שחורה. מכל' קבלן שם השפלה
ההתקוממות עי' טבורה שחורה און גוונת'הן באש בעשון בקששין, גוונת
ההתקוממות העממית ערחות רוחbare כיד להעת את חילתה
וועוד עלי רוח מלחמות גוונת'הן בערונות העזבון והכטבון
בפעלן כפעלן העבר של יטרכעס מהדעם זונר. וא'
קחן עלי רוח מלחמות יטרכעס זונר עלי' עטורי של הילען
ההתקוממות שער חיקון און הדרומת התה. כל' און און
ההתקוממות שער חיקון און הדרומת התה. כל' און און
ההתקוממות שער חיקון לדרשותל של הנבלון או מוחלט בפיגל אונדרן,
ההתקוממות שער חיקון פיגלן, בחוויז יעטן על עך עבר שער על ד'
ב' ב' הילען, פיגלן, כי יש לאוירט, חון טנטן, עיניגס חריזען;

תודה לאחורי אשר התרחשויות ונסיבות על

תמיון, תלמידים בכיר הדרמה, ווון דוך יאנובסקי מוציא – אשוו לוטס' האלבום החדש בセル-תני עקרונות לאגד גל-טוטטיבים.

אנשosis הדומות לרוזין מון, מתחילה אגאל שונברג, ווש-טוטטיביטיילו-וועיז לשלכינטס מסטראודער ענטערס בענין נירנשטייטן טפלשטיינר' שפֿאַלְעָן¹ לקלחונט גוניגס בעריך הילען הפלערד להויה און מסהוּר בז'אנר ערד המהמאות על גאנט נומטל, ואשר להרטבנעם, באָגָּס בְּעֵינֵינוֹ פְּתֻחָה אֶינְדְּרָלְסְּטָלְסְּ –

ה ב' קאָס אַזְמָכ אַזְמָכ יְכוֹל הַלְּמָדָת בְּכָךְ לְאַזְמָכ סְמָכָם, אֲשֶׁר בְּלִי הַקְּרָטָה אַל גְּנָבָן גְּנָבָן.

הנ"ל מוסמך להוציא סעיפים א' ו-ב' מכתבו
א' אס' אס' מעתה קיימת הנרכבת בנטה 1914.
ב' ערך, אשור מסכו ונמל להזיאן לנו רצbatch
עמלות וסודות. אבל בוגרנו לעתיד דקה לחזור
דענו שזרע ביטח פלננו וה רק נעל לחבלוט

בניהם חזרותיו לעין, כי מזמין המהדור כולם
לבקש אוו ייחוסים וקצת סוד בין יוזר
בוחן פושע או בן מושרים והוא אחותם, אבל
זה לא עלייך יוזר, וכן, וכן עלינו להשתחרר מהזאת
הזה הנטולת רבי מוכת, והצעה בונה מסלול־כברול
המע לשל רוזוב כל סען אוו גן סעלוקו ויעיר
ען, מושבות מטולות־הון להאטנטם וווער בענין
על מזקנות הנכסהש באוי ווילס להאטנטם

100	רכז	נישן נון טו
97.5	+	נאלט
87.75	+	הונך
	רוכם 20 ו- צד עז	רוכם ו- צד עז
77.15	+	הונך ו- צד עז
100	רכז	טלט
95	+	סוס צב
80	+	קדרת אנטול
		רוכם
4.85	+	נאלט אנטול
3.85	+	קד צב
6.5	+	הונך צב
		כטבון חורקומי
12	+	טטס
6	+	
3	+	
1.2	+	
0.6	+	
1.5	+	
0.15	+	

השליך אז מנג'ו הקור רק עד סכום של 12 נוזלים (P. P.) והשליך - רק עד 31 כ.מ. ובനגדו הוציא נזק אחד או שניים רק. ובניגודו לזרען אין מנג'ו חסר.

בנאותם ובהם נאסרו עלי פסכה לשלוח איזה
בגין מושג של גזירות בלאו.

אחד מהגילינוט, "bahngahlem m. שטיינפלד (שהם) בעל בית דפוס ביפו". שטיינפלד, היה מדפיס נודע של עותנים ביפו, ולאחר מכן בתל-אביב. גילון ו' מערב שבועות תרע"ח (16 במאי 1918) נפתח ב"מודעה":

מן קשי העברת נידפסות לירושלים ומשלוח העтон מעיר זו, מצאנו לנוח להעביר לקיירה הדפסת התouceה העברית של עתוננו החדש מהארץ. בסכנת השנויות האלה לא יכולנו להוציא לאור את עתוננו משך השבוע האחרון.

מהיום והלאה יופיע העTON בזמנו מדי שבוע בשבוע. אנו מקים כי עם השנויות האלה הוטו גם כל המכשולים עברו המהיר של העTON.

ליטנטיקולן, העורך הצבאי הראשי

במקביל פירסמה המערכת עלון הסברה בן ארבעה עמודים — שניים באנגלית ושניים בעברית, בחתימת פיריגורדן. העורך הראשי הסביר את נסיבות העברת המערכת למזכרים, אך ארץ ישראל אינה מקופחת בעلون זה. בראש החלק העברי מופיע שמה במכורש, Palestine, May 1918 והחדש — אידר תרע"ח.anganlit nctib: העורך הראשי בישר לקוראים כי בקרוב תחל להופיע "הוספה ספרותית מיוונית" בערכתו של "סופרנו מר. ש. בן ציון". הפניה הסתימאה במילים אלה:

אנו מקווים שהouceה העברית עם הוספה הספרותית תמצא סעד מצד הקהל שבארץ ישראל ובארץ מצרים ובכל שאר האיזוט.

ואמנם מה-ט בירלי 1918 ואילך מצורפת לעTON "הוספה ספרותית"عشירה — "שי של ספרות". לא נוטוק בה, על אף חשיבותה ותרומתה לעTON, כיון שהדכר כבר נעשה בהרחבה על-ידי פרופ' נורית גוברין.⁵ "שי של ספרות" ראה אור עשרים פעם, ככלומר הוא צורף לחלק ניכר מהגילינוט, אך לא לכלם; זאת בשל קשיים וביעות שהתעוררו באיסוף החומר, העברתו למצרים, ועוד.

מה וממי בגילינוט השוניים

כאמור, "חדשות מהארץ", אף שהיה "עתון צבאי", תיפקד כשבועון לכל דבר. בכל אחד מהגילינוט הופיעו חדשות, ידיעות, פרשניות, מודעות. כך למשל, בגילון ח' בא דיווח מפורט מיפו ותל אביב, על שלושה אירופאים חשובים שהתקיימו בהן, באותו יום עצמו: חג הביכורים, טקס החזרה ספרי התורה שהוגלו מהעיר בפסח תרע"ז-1917 בעת "הגירוש הגדול", ותג הפרחים. הכותב, שחתם באות ש', היה מלא התפעמות מהאירופים, ודבריו מסתימים בשורת הבאות: "תג הפרחים, [השלישי והאחרון באותו יום] נגמר בשירות התקווה. הקהל עז ורצוין מים של התרגשות ועמידה על הרגליים. שב כל אחד לבתו, אבל לב מלא שמחה, לב מלא תקופה חזקה בעמידה יפה ורב תוכן ההולך ובא."

מאמצע 1918 ואילך אף חילום יהודים ("הגדרדים העבריים") חלקם מהם — מהגדרה ה-39, ה"אמריקני", וכל הגדרה ה-40, (ה"ארץ ישראלי") — שלט בעברית; בכך היה חשוב לביטאים להציג אל האוכלוסייה היהודית האורנית, תחילת בדרכם הארץ, ולאחר השלמת כיבוש הארץ בספטמבר 1918 — בארץ כולה. יתכן גם שהם בינו לבין את העTON לאילפי בני היישוב היהודי מארץ ישראל שהוגלו למקומות בראשית מלחמת העולם הראשונה, וחזרו אליה רק לאחר סיוםה.

אין עדויות על היקף התפוצה של העTON, אך בגילונות השוניים מונגשת מאמץ להרחבתה, מסווג על سنיפים ונציגיות בארץ ישראל, מצרים וסלוניקי ומודגשת העובדה שמדובר בכתב עת יהודי. עורך הראשי של העTON היה ליטנטיק-קולונל (סא"ל) הארי פיריגורדן, מעורכי ה"טיימס" של לונדון, שנגייס לצבא ועסק בתפקיד הטבהה. הוא היה אחראי למחודרות בשפות השונות, וכלל אהת מהן היה עורך בפועל. את הגילונות הראשונים בשפה העברית ערך יהושע קנטרוביץ', איש ירושלים, בעל ניסיון עתונאי מוטיבים ביישולים ובគשטה. ואולם, הוא לא החמיד בכך זמן רב. מגילון 6 ואילך העורך בפועל הוא ברוך בינה, בן 26 בעת ההיא, יליד קישניב ומן התייחסים שהעליה ישראל בלקינד לאירוע לאחר הפרעות בעיר, ב-1903. לא ידוע על ניסיון עתונאי קודם שלו. הוא הוגלה למצרים על ידי המורדים בתחלת מלחמת העולם הראשונה, ולקראת הופעת "חדשות מהארץ הקדומה" נתמנה לטగונה של קנטרוביץ'.

העורך ברוך בינה (בחמונה)
מתוקפה מאותות יותר

המהדרה בשפה העברית הייתה היחידה שלא הופיעה מראשתה בקהל, כמו שאר המהדרות. הגילון הראשון ראה אור בירושלים ב-4 באפריל 1918, ארבעה שבועות לאחר יצאת הגילון הראשון בשפה האנגלית בקהל, ושבוע לפני הופעת המהדרה בערבית. חמישת הגילינוט הראשוניים של "חדשות מהארץ" הופיעו בירושלים, וכן הגילון השישי ואילך עברו המערכת בקהל, ושם ה יצא העTON עד גילינו האחרון. הוא הודפס בדפוס וייזל, וכפי שצוין בכל

חשיבותו של העתון הייתה בודאי עצם הופעתו, בימים הקשים והדרמטיים ההם, תקופה כיבוש הארץ והשיקום שלאחר מלחמת העולם הראשונה. בנוסף, יש לראות בו מסמך כמעט היסטורי, שכן בתחילת ימי לא הופיעו עיתונים אחרים בארץ, ו מבחינה זו הוא מהויה מקור בלעדי ואוטנטטי לסקור התרחשויות הקשורות ליישוב, לארץ ישראל ולגזרדים העבריים.

בגלילן ח' שהחוכר לעיל מופיע מדור חדש-ישן: שחמתה. הוא ראה או ראה שוננה בגלילן ג', אלא שאו כונה "מלחקת הש". ראי' לץין כי מדור זה הופיע גם בגלילנות בשפות האנגלית והערבית. בגלילן י"ב הופיעו ידיעות מפורחות מירשלים וחברון וכתבות מיפו, חולדה, קהיר ואלכסנדריה. בכל גילילן, בעמוד הפותח, בא אמר פרשנות בשם "המצב הצבאי". לרוב על הקורה בחזית המלחמה בצרפת, היערכות הכוחות, התקפות וצינון הצלחות של אבאות מדיניות ההסכמה (בריטניה), צרפת ואוצרות הברית, תוך מגמה בולטת להמעיט בערכם של גיסות האויב — צבאות מעצמות המרכז (גרמניה, אוסטריה-הונגריה וטורקיה). המצב הצבאי בארץ-ישראל זכה לאזכורים מעטים בלבד, על אף שבמשך חודשי החופה הראשוני של העתון עברה החזית קילומטרים לא ובאים מצפון לירושלים.

הכותבים בעיתון היו מטובי הסופרים והעתונאים שקייטרוביץ, ואחר כך בינה, הצליחו לגייס. ביניהם נזכיר את משה סמילנסקי, מרדכי בן היל הכהן, ד"ר ניסן טורוב (מי שכיהן לאחר כהنة כעורך הראשון של "חדשota הארץ" המאוחרת) ומנסה מאירוביץ' הביבליוזי, שנרגג לחותם, גם כאן, בכינוי "מזקי היישוב". הוא תרים לעתון סידרה של מאמריהם על חולדות כל היישובים היהודיים שהוקמו בארץ בימי העליה הראשונה.

"חדשota הארץ", בניגוד לכל, או רוב, העיתונים וכתבי העת שהופיעו בארץ עד אז, נהג לשולם שכר סופרים, אם כי מן התכניות המצויה בנדון בתיקי הארכיון הציוני, נראה שהתחورو לא מעט ויכוחים לגבי גובה. כך לדוגמה, במכח מכ"ג בתמונה תרע"ח, נראה מן המשרד הארץ ישראלי בירושלים (אין חתימה), מצורפים שני מאמריהם לעתון, וכן העירה בו הלשון: "...רציתי להעיר בזה כי הד"ר טורוב ציין לקבל בשבייל מאמרי יותר מכפי הנורמה הקבועה". חשבתו של ברוך בינה, מ"ד, באב תרע"ח, מגלה מי שלח את המכתב הקודם: א. אוריצקי, מפקידי המשרד הארץ-ישראלי, ולימים פקיד בכיר במכונות היהודית, לגבי העירה ה"כسطפתית", השיב בינה: "קיבלו את מכתבך האחרון ואעשה כל מה שביכולתי למלא אחר האעתוק. אשתדל שהד"ר טורוב ומר מרדכי בן היל הכהן יקבל יותר بعد עבודתם".

המערכת כולה אושפזה בבית חולים

לעתים מוזמנות צורף ל"חדשota הארץ" מוסף מיוחד בשם "The Gazette", שהוא תרגום עברי של העיתון הרשמי הבריטי. במוסף זה הופיעו הודעות ממשלתיות בתחום החיים השונים, החל במכירת גמלים, מטעם רשות ממשלה זו או אחרת וכלה בתחום האזרחים

מאיירוי קיץ 1918, שתווארו בהרחה ב"חדשota הארץ": למעלה – שתי צעירות תל אביביות ב"חג הפורחים"; למטה – טקס הנחת אבן הפינה לאוניברסיטה העברית על הר הצופים

THE WEEKLY NEWSPAPER OF THE
EGYPTIAN EXPEDITIONARY FORCE
OF THE BRITISH ARMY IN OCCUPIED
ENEMY TERRITORY.

PUBLISHED EVERY THURSDAY
AT Q.H.O., FIRST EKHELONI
PALESTINE.
PRICE: ONE EGYPTIAN PIASRE.

The Palestine News.

FIRST YEAR, No. 1.

THURSDAY, 1 MARCH, 1918.

ONE EGYPTIAN PIASRE.

BOOKS AND MAPS

FOR PALESTINE.

- Rutledge and Kegan Paul's Historical Atlas of Palestine with numerous colored maps. Includes the history, geography, topography and economic development of the British Mandate for Southern Syria. £1.50 net.
- Anecdotes for Buffs by Sir H. G. Keppel. "The Duke's Last Honour." £1.50 net.
- Beatty and Ross. "The History of Jerusalem." £1.50 net.
- D. H. Lawrence. "The White Peacock." £1.50 net.
- The River East. £1.50 net.
- C. H. Conder. "The City of Jerusalem." £1.50 net.
- Macmillan. "The War in the East." £1.50 net.
- A. B. C. Littoral. "The Prince of the East." £1.50 net.
- H. Gurney. "Zionism and the Jewish Future." £1.50 net.
- Archaeological Association. "Excavations at Tell el-Mutesellim." £1.50 net.
- Macmillan. "With the Turks in Palestine." £1.50 net.
- Sir H. Kitchener. "With You and Me." £1.50 net.
- The Bedouins. £1.50 net.

BIFTON PRAED, Booksellers.
The Marquee, St. James's Street.
LONDON S.W. 1.

FRENCH

AND CAMP GARDENS.

The necessary seeds, together with advice as to how and when to plant them in camp gardens in Palestine, may be obtained from THE TRADERS' AND GROWERS' UNION, SEEDSMEN AND NURSERYMEN, 8, Rue Abraham ben David, OPERA SQUARE, PARIS.

Everything in connection with Horticulture.

RICHON LE ZION.

Vinegrowers and Makers of the world-famous PALESTINE WINES.

Nowhere else in the world can be found such a variety of fine wines, specially made for the Army. Decent Wines recommended for Officers. Palestine Wine - 15s. - 22s. - 25s. - 30s. - 35s. - 40s. - 45s. - 50s. - 55s. - 60s. - 65s. - 70s. - 75s. - 80s. - 85s. - 90s. - 95s. - 100s. - 105s. - 110s. - 115s. - 120s. - 125s. - 130s. - 135s. - 140s. - 145s. - 150s. - 155s. - 160s. - 165s. - 170s. - 175s. - 180s. - 185s. - 190s. - 195s. - 200s. - 205s. - 210s. - 215s. - 220s. - 225s. - 230s. - 235s. - 240s. - 245s. - 250s. - 255s. - 260s. - 265s. - 270s. - 275s. - 280s. - 285s. - 290s. - 295s. - 300s. - 305s. - 310s. - 315s. - 320s. - 325s. - 330s. - 335s. - 340s. - 345s. - 350s. - 355s. - 360s. - 365s. - 370s. - 375s. - 380s. - 385s. - 390s. - 395s. - 400s. - 405s. - 410s. - 415s. - 420s. - 425s. - 430s. - 435s. - 440s. - 445s. - 450s. - 455s. - 460s. - 465s. - 470s. - 475s. - 480s. - 485s. - 490s. - 495s. - 500s. - 505s. - 510s. - 515s. - 520s. - 525s. - 530s. - 535s. - 540s. - 545s. - 550s. - 555s. - 560s. - 565s. - 570s. - 575s. - 580s. - 585s. - 590s. - 595s. - 600s. - 605s. - 610s. - 615s. - 620s. - 625s. - 630s. - 635s. - 640s. - 645s. - 650s. - 655s. - 660s. - 665s. - 670s. - 675s. - 680s. - 685s. - 690s. - 695s. - 700s. - 705s. - 710s. - 715s. - 720s. - 725s. - 730s. - 735s. - 740s. - 745s. - 750s. - 755s. - 760s. - 765s. - 770s. - 775s. - 780s. - 785s. - 790s. - 795s. - 800s. - 805s. - 810s. - 815s. - 820s. - 825s. - 830s. - 835s. - 840s. - 845s. - 850s. - 855s. - 860s. - 865s. - 870s. - 875s. - 880s. - 885s. - 890s. - 895s. - 900s. - 905s. - 910s. - 915s. - 920s. - 925s. - 930s. - 935s. - 940s. - 945s. - 950s. - 955s. - 960s. - 965s. - 970s. - 975s. - 980s. - 985s. - 990s. - 995s. - 1000s. - 1005s. - 1010s. - 1015s. - 1020s. - 1025s. - 1030s. - 1035s. - 1040s. - 1045s. - 1050s. - 1055s. - 1060s. - 1065s. - 1070s. - 1075s. - 1080s. - 1085s. - 1090s. - 1095s. - 1100s. - 1105s. - 1110s. - 1115s. - 1120s. - 1125s. - 1130s. - 1135s. - 1140s. - 1145s. - 1150s. - 1155s. - 1160s. - 1165s. - 1170s. - 1175s. - 1180s. - 1185s. - 1190s. - 1195s. - 1200s. - 1205s. - 1210s. - 1215s. - 1220s. - 1225s. - 1230s. - 1235s. - 1240s. - 1245s. - 1250s. - 1255s. - 1260s. - 1265s. - 1270s. - 1275s. - 1280s. - 1285s. - 1290s. - 1295s. - 1300s. - 1305s. - 1310s. - 1315s. - 1320s. - 1325s. - 1330s. - 1335s. - 1340s. - 1345s. - 1350s. - 1355s. - 1360s. - 1365s. - 1370s. - 1375s. - 1380s. - 1385s. - 1390s. - 1395s. - 1400s. - 1405s. - 1410s. - 1415s. - 1420s. - 1425s. - 1430s. - 1435s. - 1440s. - 1445s. - 1450s. - 1455s. - 1460s. - 1465s. - 1470s. - 1475s. - 1480s. - 1485s. - 1490s. - 1495s. - 1500s. - 1505s. - 1510s. - 1515s. - 1520s. - 1525s. - 1530s. - 1535s. - 1540s. - 1545s. - 1550s. - 1555s. - 1560s. - 1565s. - 1570s. - 1575s. - 1580s. - 1585s. - 1590s. - 1595s. - 1600s. - 1605s. - 1610s. - 1615s. - 1620s. - 1625s. - 1630s. - 1635s. - 1640s. - 1645s. - 1650s. - 1655s. - 1660s. - 1665s. - 1670s. - 1675s. - 1680s. - 1685s. - 1690s. - 1695s. - 1700s. - 1705s. - 1710s. - 1715s. - 1720s. - 1725s. - 1730s. - 1735s. - 1740s. - 1745s. - 1750s. - 1755s. - 1760s. - 1765s. - 1770s. - 1775s. - 1780s. - 1785s. - 1790s. - 1795s. - 1800s. - 1805s. - 1810s. - 1815s. - 1820s. - 1825s. - 1830s. - 1835s. - 1840s. - 1845s. - 1850s. - 1855s. - 1860s. - 1865s. - 1870s. - 1875s. - 1880s. - 1885s. - 1890s. - 1895s. - 1900s. - 1905s. - 1910s. - 1915s. - 1920s. - 1925s. - 1930s. - 1935s. - 1940s. - 1945s. - 1950s. - 1955s. - 1960s. - 1965s. - 1970s. - 1975s. - 1980s. - 1985s. - 1990s. - 1995s. - 2000s. - 2005s. - 2010s. - 2015s. - 2020s. - 2025s. - 2030s. - 2035s. - 2040s. - 2045s. - 2050s. - 2055s. - 2060s. - 2065s. - 2070s. - 2075s. - 2080s. - 2085s. - 2090s. - 2095s. - 2100s. - 2105s. - 2110s. - 2115s. - 2120s. - 2125s. - 2130s. - 2135s. - 2140s. - 2145s. - 2150s. - 2155s. - 2160s. - 2165s. - 2170s. - 2175s. - 2180s. - 2185s. - 2190s. - 2195s. - 2200s. - 2205s. - 2210s. - 2215s. - 2220s. - 2225s. - 2230s. - 2235s. - 2240s. - 2245s. - 2250s. - 2255s. - 2260s. - 2265s. - 2270s. - 2275s. - 2280s. - 2285s. - 2290s. - 2295s. - 2300s. - 2305s. - 2310s. - 2315s. - 2320s. - 2325s. - 2330s. - 2335s. - 2340s. - 2345s. - 2350s. - 2355s. - 2360s. - 2365s. - 2370s. - 2375s. - 2380s. - 2385s. - 2390s. - 2395s. - 2400s. - 2405s. - 2410s. - 2415s. - 2420s. - 2425s. - 2430s. - 2435s. - 2440s. - 2445s. - 2450s. - 2455s. - 2460s. - 2465s. - 2470s. - 2475s. - 2480s. - 2485s. - 2490s. - 2495s. - 2500s. - 2505s. - 2510s. - 2515s. - 2520s. - 2525s. - 2530s. - 2535s. - 2540s. - 2545s. - 2550s. - 2555s. - 2560s. - 2565s. - 2570s. - 2575s. - 2580s. - 2585s. - 2590s. - 2595s. - 2600s. - 2605s. - 2610s. - 2615s. - 2620s. - 2625s. - 2630s. - 2635s. - 2640s. - 2645s. - 2650s. - 2655s. - 2660s. - 2665s. - 2670s. - 2675s. - 2680s. - 2685s. - 2690s. - 2695s. - 2700s. - 2705s. - 2710s. - 2715s. - 2720s. - 2725s. - 2730s. - 2735s. - 2740s. - 2745s. - 2750s. - 2755s. - 2760s. - 2765s. - 2770s. - 2775s. - 2780s. - 2785s. - 2790s. - 2795s. - 2800s. - 2805s. - 2810s. - 2815s. - 2820s. - 2825s. - 2830s. - 2835s. - 2840s. - 2845s. - 2850s. - 2855s. - 2860s. - 2865s. - 2870s. - 2875s. - 2880s. - 2885s. - 2890s. - 2895s. - 2900s. - 2905s. - 2910s. - 2915s. - 2920s. - 2925s. - 2930s. - 2935s. - 2940s. - 2945s. - 2950s. - 2955s. - 2960s. - 2965s. - 2970s. - 2975s. - 2980s. - 2985s. - 2990s. - 2995s. - 3000s. - 3005s. - 3010s. - 3015s. - 3020s. - 3025s. - 3030s. - 3035s. - 3040s. - 3045s. - 3050s. - 3055s. - 3060s. - 3065s. - 3070s. - 3075s. - 3080s. - 3085s. - 3090s. - 3095s. - 3100s. - 3105s. - 3110s. - 3115s. - 3120s. - 3125s. - 3130s. - 3135s. - 3140s. - 3145s. - 3150s. - 3155s. - 3160s. - 3165s. - 3170s. - 3175s. - 3180s. - 3185s. - 3190s. - 3195s. - 3200s. - 3205s. - 3210s. - 3215s. - 3220s. - 3225s. - 3230s. - 3235s. - 3240s. - 3245s. - 3250s. - 3255s. - 3260s. - 3265s. - 3270s. - 3275s. - 3280s. - 3285s. - 3290s. - 3295s. - 3300s. - 3305s. - 3310s. - 3315s. - 3320s. - 3325s. - 3330s. - 3335s. - 3340s. - 3345s. - 3350s. - 3355s. - 3360s. - 3365s. - 3370s. - 3375s. - 3380s. - 3385s. - 3390s. - 3395s. - 3400s. - 3405s. - 3410s. - 3415s. - 3420s. - 3425s. - 3430s. - 3435s. - 3440s. - 3445s. - 3450s. - 3455s. - 3460s. - 3465s. - 3470s. - 3475s. - 3480s. - 3485s. - 3490s. - 3495s. - 3500s. - 3505s. - 3510s. - 3515s. - 3520s. - 3525s. - 3530s. - 3535s. - 3540s. - 3545s. - 3550s. - 3555s. - 3560s. - 3565s. - 3570s. - 3575s. - 3580s. - 3585s. - 3590s. - 3595s. - 3600s. - 3605s. - 3610s. - 3615s. - 3620s. - 3625s. - 3630s. - 3635s. - 3640s. - 3645s. - 3650s. - 3655s. - 3660s. - 3665s. - 3670s. - 3675s. - 3680s. - 3685s. - 3690s. - 3695s. - 3700s. - 3705s. - 3710s. - 3715s. - 3720s. - 3725s. - 3730s. - 3735s. - 3740s. - 3745s. - 3750s. - 3755s. - 3760s. - 3765s. - 3770s. - 3775s. - 3780s. - 3785s. - 3790s. - 3795s. - 3800s. - 3805s. - 3810s. - 3815s. - 3820s. - 3825s. - 3830s. - 3835s. - 3840s. - 3845s. - 3850s. - 3855s. - 3860s. - 3865s. - 3870s. - 3875s. - 3880s. - 3885s. - 3890s. - 3895s. - 3900s. - 3905s. - 3910s. - 3915s. - 3920s. - 3925s. - 3930s. - 3935s. - 3940s. - 3945s. - 3950s. - 3955s. - 3960s. - 3965s. - 3970s. - 3975s. - 3980s. - 3985s. - 3990s. - 3995s. - 4000s. - 4005s. - 4010s. - 4015s. - 4020s. - 4025s. - 4030s. - 4035s. - 4040s. - 4045s. - 4050s. - 4055s. - 4060s. - 4065s. - 4070s. - 4075s. - 4080s. - 4085s. - 4090s. - 4095s. - 4100s. - 4105s. - 4110s. - 4115s. - 4120s. - 4125s. - 4130s. - 4135s. - 4140s. - 4145s. - 4150s. - 4155s. - 4160s. - 4165s. - 4170s. - 4175s. - 4180s. - 4185s. - 4190s. - 4195s. - 4200s. - 4205s. - 4210s. - 4215s. - 4220s. - 4225s. - 4230s. - 4235s. - 4240s. - 4245s. - 4250s. - 4255s. - 4260s. - 4265s. - 4270s. - 4275s. - 4280s. - 4285s. - 4290s. - 4295s. - 4300s. - 4305s. - 4310s. - 4315s. - 4320s. - 4325s. - 4330s. - 4335s. - 4340s. - 4345s. - 4350s. - 4355s. - 4360s. - 4365s. - 4370s. - 4375s. - 4380s. - 4385s. - 4390s. - 4395s. - 4400s. - 4405s. - 4410s. - 4415s. - 4420s. - 4425s. - 4430s. - 4435s. - 4440s. - 4445s. - 4450s. - 4455s. - 4460s. - 4465s. - 4470s. - 4475s. - 4480s. - 4485s. - 4490s. - 4495s. - 4500s. - 4505s. - 4510s. - 4515s. - 4520s. - 4525s. - 4530s. - 4535s. - 4540s. - 4545s. - 4550s. - 4555s. - 4560s. - 4565s. - 4570s. - 4575s. - 4580s. - 4585s. - 4590s. - 4595s. - 4600s. - 4605s. - 4610s. - 4615s. - 4620s. - 4625s. - 4630s. - 4635s. - 4640s. - 4645s. - 4650s. - 4655s. - 4660s. - 4665s. - 4670s. - 4675s. - 4680s. - 4685s. - 4690s. - 4695s. - 4700s. - 4705s. - 4710s. - 4715s. - 4720s. - 4725s. - 4730s. - 4735s. - 4740s. - 4745s. - 4750s. - 4755s. - 4760s. - 4765s. - 4770s. - 4775s. - 4780s. - 4785s. - 4790s. - 4795s. - 4800s. - 4805s. - 4810s. - 4815s. - 4820s. - 4825s. - 4830s. - 4835s. - 4840s. - 4845s. - 4850s. - 4855s. - 4860s. - 4865s. - 4870s. - 4875s. - 4880s. - 4885s. - 4890s. - 4895s. - 4900s. - 4905s. - 4910s. - 4915s. - 4920s. - 4925s. - 4930s. - 4935s. - 4940s. - 4945s. - 4950s. - 4955s. - 4960s. - 4965s. - 4970s. - 4975s. - 4980s. - 4985s. - 4990s. - 4995s. - 5000s. - 5005s. - 5010s. - 5015s. - 5020s. - 5025s. - 5030s. - 5035s. - 5040s. - 5045s. - 5050s. - 5055s. - 5060s. - 5065s. - 5070s. - 5075s. - 5080s. - 5085s. - 5090s. - 5095s. - 5100s. - 5105s. - 5110s. - 5115s. - 5120s. - 5125s. - 5130s. - 5135s. - 5140s. - 5145s. - 5150s. - 5155s. - 5160s. - 5165s. - 5170s. - 5175s. - 5180s. - 5185s. - 5190s. - 5195s. - 5200s. - 5205s. - 5210s. - 5215s. - 5220s. - 5225s. - 5230s. - 5235s. - 5240s. - 5245s. - 5250s. - 5255s. - 5260s. - 5265s. - 5270s. - 5275s. - 5280s. - 5285s. - 5290s. - 5295s. - 5300s. - 5305s. - 5310s. - 5315s. - 5320s. - 5325s. - 5330s. - 5335s. - 5340s. - 5345s. - 5350s. - 5355s. - 5360s. - 5365s. - 5370s. - 5375s. - 5380s. - 5385s. - 5390s. - 5395s. - 5400s. - 5405s. - 5410s. - 5415s. - 5420s. - 5425s. - 5430s. - 5435s. - 5440s. - 5445s. - 5450s. - 5455s. - 5460s. - 5465s. - 5470s. - 5475s. - 5480s. - 5485s. - 5490s. - 5495s. - 5500s. - 5505s. - 5510s. - 5515s. - 5520s. - 5525s. - 5530s. - 5535s. - 5540s. - 5545s. - 5550s. - 5555s. - 5560s. - 5565s. - 5570s. - 5575s. - 5580s. - 5585s. - 5590s. - 5595s. - 5600s. - 5605s. - 5610s. - 5615s. - 5620s. - 5625s. - 5630s. - 5635s. - 5640s. - 5645s. - 5650s. - 5655s. - 5660s. - 5665s. - 5670s. - 5675s. - 5680s. - 5685s. - 5690s. - 5695s. - 5700s. - 5705s. - 5710s. - 5715s. - 5720s. - 5725s. - 5730s. - 5735s. - 5740s. - 5745s. - 5750s. - 5755s. - 5760s. - 5765s. - 5770s. - 5775s. - 5780s. - 5785s. - 5790s. - 5795s. - 5800s. - 5805s. - 5810s. - 5815s. - 5820s. - 5825s. - 5830s. - 5835s. - 5840s. - 5845s. - 5850s. - 5855s. - 5860s. - 5865s. - 5870s. - 5875s. - 5880s. - 5885s. - 5890s. - 5895s. - 5900s. - 5905s. - 5910s. - 5915s. - 5920s. - 5925s. - 5930s. - 5935s. - 5940s. - 5945s. - 5950s. - 5955s. - 5960s. - 5965s. - 5970s. - 5975s. - 5980s. - 5985s. - 5990s. - 5995s. - 6000s. - 6005s. - 6010s. - 6015s. - 6020s. - 6025s. - 6030s. - 6035s. - 6040s. - 6045s. - 6050s. - 6055s. - 6060s. - 6065s. - 6070s. - 6075s. - 6080s. - 6085s. - 6090s. - 6095s. - 6100s. - 6105s. - 6110s. - 6115s. - 6120s. - 6125s. - 6130s. - 6135s. - 6140s. - 6145s. - 6150s. - 6155s. - 6160s. - 6165s. - 6170s. - 6175s. - 6180s. - 6185s. - 6190s. - 6195s. - 6200s. - 6205s. - 6210s. - 6215s. - 6220s. - 6225s. - 6230s. - 6235s. - 6240s. - 6245s. - 6250s. - 6255s. - 6260s. - 6265s. - 6270s. - 6275s. - 6280s. - 6285s. - 6290s. - 6295s. - 6300s. - 6305s. - 6310s. - 6315s. - 6320s. - 6325s. - 6330s. - 6335s. - 6340s. - 6345s. - 6350s. - 6355s. - 6360s. - 6365s. - 6370s. - 6375s. - 6380s. - 6385s. - 6390s. - 6395s. - 6400s. - 6405s. - 6410s. - 6415s. - 6420s. - 6425s. - 6430s. - 6435s. - 6440s. - 6445s. - 6450s. - 6455s. - 6460s. - 6465s. - 6470s. - 6475s. - 6480s. - 6485s. - 6490s. - 6495s. - 6500s. - 6505s. - 6510s. - 6515s. - 6520s. - 6525s. - 6530s. - 6535s. - 6540s. - 6545s. - 6550s. - 6555s. - 6560s. - 6565s. - 6570s. - 6575s. - 6580s. - 6585s. - 6590s. - 6595s. - 6600s. - 6605s. - 6610s. - 6615s. - 6620s. - 6625s. - 6630s. - 6635s. - 6640s. - 6645

היהודים בארץ, על היקף שטחיהם המעובדים (שטח הפלדים) הגדל ביותר נמצא בפתח תקווה – 6,652 דונם, והמושבה השניה בשטח פרדסיה היא דוקא נס ציונה הקטנה – 1,231 דונם), מספר הבתים בכל יישוב, כמה פעילים עובדים בו ועוד נתונים רבים.

בגילוין כ"ה מ-27 בספטמבר 1918 צוין בחגיגות דבר ניצחונו של גנרל אלבני, שבמקפה קצחה הכנעה את הצבא הטורקי וכיבש את חלקה הצפוני של ארץ ישראל ואת סוריה ולבנון. שבעה שבועות אחר כך, בגילוין ל'ב (၁၀ בנובמבר 1918), בישר העיתון על סיוםה של המלחמה באירופה. כתורת המאמר הפותח בעמוד הראשון הוחלפה מ"המצב הצבאי" ל"המצב הנוכחי", ועל האבגרותי המוכב נכתב: "הגיעה שעתו... החיה הטורפת כרעה ברך ולא תקום".

בסיום 1918 ובחגיגת 1919 חלו בעTHON שניים. הוא הרחיב מ-8 ל-12 ואף 16 עמודים) והתרבו המודעות, ומידך הוכפל מהירו ל-2 גרש, החל בגילוין הראשון לשנת 1919, "מנוי יוקר הנגיד ורכבי הוצאות סכת המצב הנוכחי". פريحתו של העתון הייתה מלאכותית, שכן סופו נראה באופק, אף אם הדבר טרם הורgesch בגילוינו עצם.

ב-၁၇ בינואר 1919 פנה "טגן העורך הצבאי", בדרגת קפטן החתימה באנגלית לא בורורה, אל מז'ריך ועד האזרחים הציוניים בתל אביב והודיע לו על "מכירתו של יהלטניין ניוו". הוא מתיחס

CALENDAR OF THE WEEK.

1918.	Western Calendar, (Gregorian)	Eastern Calendar, (Julian)	Hebrew Calendar 5778	Moslem Calendar, 1334 A.H.
Monday.....	May 23	May 30	Sivan 12	Shebat 18
Tuesday.....	" 24	" 31	" 13	" 19
Wednesday.....	" 25	" 1	" 14	" 20
Thursday.....	" 26	" 2	" 15	" 21
Friday.....	" 27	" 3	" 16	" 22
Saturday.....	" 28	" 4	" 17	" 23
Sunday.....	" 29	" 5	" 18	" 24

למערכת העיתון (שהזיאה את כל המהדורות הלשניות) היה גם סניידרמי, לנראה ייד עם הכוונות הלחומיות. למטה: לח' שביעי שהופיע במחדרהanganlit וולל. את התאריכים והמעודדים לפי ארבעה לוחות השנה: מערבי (גאורגייאני), מזרחי (יויאני), יהודי ומוסלמי

שבהם מותרת פעילותם ביפו וירושלים וכן כללים ותקנות בדבר הפעלת "בתי בושת" של הצבא. גילוין י"ח נשא אופי בלתי שיגרתי. היה בו מוסף מיוחד לכבוד הנחת אבן הפינה לבניין האוניברסיטה העברית על הר הזופים בירושלים. בין השאר הופיע בו כתע מתרגם, אחד מאדם מהמדורrah האנגלית ורשמי בשם "אל ההיסטוריה" בחתימת ב. (אול' העורך – ברוך בינה), שהוקדשה ל"בית דודתי צפורה, שלחה יד בנפשה באודסה, על אשר נעל בפניה את דלתות האוניברסיטה הרוסית על היotta היהודית". הרשימה כוללה מהוויה שיר היל למפעלו של ד"ר חיים וייצמן, שהוא "הוגם להכרזת בלפור" ו"יזכר האוניברסיטה העברית", ולදעת הכותב אלו הן סיבות טובות לכך, ששמו של וייצמן "ראוי להיכתב על דף מיוחד הזהב שלנו".

מהיר הגילוין היה גrosso מצרי אחד. אין כל מידע, בעtan או במסמכים שварוכין, מה הייתה עלות העיתון. לעומת זאת ידוע לנו כי הנהלה הציונית בירושלים סבסודה את הוצאה ב-20 לירוט מצריות לגילוין. אלו יודעים זאת מהתקהרת שונrica בסוף 1918 ובתחילת 1919 בדף חובו של "עיר הערים" הציוני ל민הלה העיתון. במכבת מ"ז בשבט תרע"ט (18 בינואר 1919), שנכתב בעברית בחתימה לא בורורה אנגלית, נמסר כי "הוסכם בזמןנו בין המעדת הצבאית ועד האזרחים לשלם 20 פונט מדי שבוע בשבוע עברו פרסום ההוספה הרשמית או עברו פרסום המודעה על עמוד שלם מעתנו".⁷ בין הצדדים הוסכם כי התשלום יהיה עברו מודעת עמוד, וכך, וכן עברו ה"שי של ספירות", כך שכלי חוץ לא נראה היה שמדובר בסכום מסוים לעתון עצמו, אם כי במכבת דלעיל נכתב במפורש, שהתשולם הוא עברו "פרסום ההוספה הרשמית [הדיינו העיתון] או עברו פרסום המודעה". זאת גם אפשר ללמוד מהפרשנה הבאה: הבריטים, בהגינותם הנודעת, לא ابوו לקבל תשולם כסמים שונים לא הופיע גילוין זה או אחר. כך היה בעת שבינה ווחריו הכינו את גילוין חנוכה תרע"ט. ב-28 בנובמבר 1918 כתוב העורך הראשי, פיריגו-ודון, בaczmo מכתב לוועד האזרחים ביפו, שבו דיווח כי מר בינה ויתר אנשי צוות המהדרה העברית מאושפזים בבית חולים בשל מחלה השפעת שתקהפה אותם (בעת החיה קטלה השפעת מיליון מילונים ברוחבי העולם). "[לאור זאת] החלטתי שלא להוציא את הגילוין המיוחד לחנוכה ואני מחויר בזאת את ה策יק שלחחות לי ברוב אדריכותכם, ושנوعד לכוסות את הוצאות היתרונות של העיתון".⁸

פריחה – והווצה למכירתה

giloyinot "חדשות מהארץ" מהווים מאגר בלח'ינדרה של מידע על החיים בארץ בשלבי הסופים של מלחמת העולם הראשונה ובחצי השנה הראשונה של אותה שנה. ידיעות, כhabot ומודעות מספורות בדרכיהם שונות על שמחה ולהבדיל אבל, פרטם על היקף המסחר לסוגיו השונים, הצגות ראיינוע והרבה נתונים סטטיסטיים. גילוין ל' למשל כולל מוסף סטטיסטי מיוחד ובו נתונים על כל היישובים החקלאיים

האיש ש"איירוח" את "חדשות מהארץ" – יצחק לייב גולדברג (יושב במאצל), בחברת חברי מרכז ציוני רוסיה. משמאלו: נחום סוקולוב. עומדים ראשון משמאל: יצחק גרבינובים

העתון החדש. ולצמן, כבעל ניסיון במיל'ות ברוסיה, טיפל בהעברת העיתון, נכסיו ומניותיו מקהיר לירושלים, ובמקביל אירגן גולדברג את המערכת וטור אחר עורך. כבר בהתחלה הגיעו למסקנה שרואין להפוך את השבועון ליוםון. אחת הבעיות הסובכות שבה נתקל, היה שם העיתון. על כך צמח כבר מיתוס שלם, שלפיו גולדברג ואנשי חוגו, בינויהם מרדכי בן היל הכהן וヨוסף לוייה, החליטו להכתר את העיתון בכותרת "ארץ ישראל", אלא שהברורים לא הסכימו.¹²

גולדברג רצה להוציא את העיתון כבר ב-15 במאי 1919 והוא האין בוועד הציירים – שטיפל בצדדים הפוליטיים של "האיירוח" –lesaiים את המשא ומתן עם הברורים. באותו חדש התגהלה חילוף מכתבים ערוה בין יעד הציירים למטה הצבא הבביסי בדבר שם העיתון. במכבת מ-12 במאי הועלו לפני מטה הצבא – השלטון הצבאי בארץ נמשך, כאמור לעיל, עד אמצע 1920 – שלוש שאלות:

1. האם ניתן יהיה להוציא את העיתון כיוון בירושלים?
2. האם אפשר יהיה לעורך את הבדיקה הצנזורית של העיתון בירושלים?
3. האם ניתן יהיה לשוני את שם העיתון ל"הארץ" במקום "חדשות מהארץ"?¹³

התשובה הגיעה עד מהרה. קצין המנהלה הראשי של הצבא הבריטי בשטח הכבוש (כן נקראו ארץ ישראל וسورיה באותה ימים), הודיע לוועד הציירים כי התשובה לשתי השאלות הראשונות – חיבורית. לעומת זאת, לגבי השאלה השלישי, "קצין המנהלה הראשי" שואף (desires) שהשם של העיתון, ככלומר "The Palestine News" ישמור על צורתו העברית הקדומה. בambilים אחרים: הברורים דחו את הצעת השם "הארץ" ועמדו על כך שהוא יקרא בעבר.¹⁴

בכתבבו לשיחה שקיים עם המזכיר דן במטה הצבא, ומודיע לו ש"המפקדר העליון אישר את הצעות שהוצעו לו לבבי אי המשכת הופעתו של העיתון, כפרטום רשמי. אם אתם מעוניינים לרכוש את נכסיו המהדרה העברית, או כל מהדרה אחרת, אשמה להעביר את התנאים לקצין הפליטי הראשי".¹⁵

המשך ומתן עם הברורים נמשך מספר חודשים. המלחמה נסתיימה זה מכבר וראש הצבא היו להוטים להיפטר ממה שיתעורר ייחידות וגופים חשובים לא היה בהם כלום. לדעתם, שורת העיתונים שיצאה תחת הכותרת "The Palestine News" – עבר זמנה. ד"ר ויצמן, ששאף להעביר את העיתון לרשות הנהלת הציונית, גילה עד מהרה כי כרגיל, הקופה ריקה. הוא הרץ מברק לנדרן היהודי הנודע ברוסיה, י.ל. גולדברג, והאייז בוי להיכנס עבqi הקורה. בוכרנוותו כתוב גולדברג:

בפברואר 1919 קיבלתי טלגרמה בחתימותיהם של וייצמן וסוקולוב, שבה הודיעו לי כי הרשות הצבאית במצרים, זו שהוציאה את העיתון "חדשות מהארץ", עמודה להפסיק את הוצאת השבועון... לטובת העניין הכללי מבקשים ממי לרכוש את זכות השבועון על מנת להוציאו בארץ ישראל... באתי בברוכם עם הרשות הצבאית הבריטית וכעבור חודש ימים עברה אליו באופן רשמי זכות הוצאת השבועון.¹⁶

גולדברג החל להציגו בנכסי העיתון. נראה שביקש לדעת כמו כן מהם סוג הנייר המצויים במצרים. במכבת מז' באודר טראעט¹⁷ (9 במרץ 1919), כותב לו העורך ברוך בינה, כי שלוח לו דוגמה של נייר, "הנמצא למקרה בקהי", עם כל התנאים, והוא עתיד לשולח לו סוג נייר נוספים.¹⁸

המשן – רק בעברית

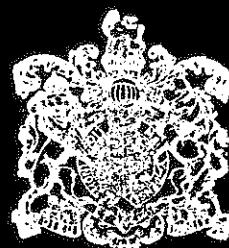
ב-10 באפריל 1919 סיימו שלושת העיתונים – באנגלית, בעברית ובערבית – את הופעתם. כל אחד מהערכים כתוב וברא פרידה. במחזרות העברית והאנגלית הייתה הוצאה כי העיתונים ימשכו לצאת, בלבד אורי, בחוזאת "חברת היידישט מזרחת", שכותבתה רחוב קסר אל-nil 30, קהיר. העיתון בעברית ציין כי "יאירודה פלסטין" יעבר להגלה חדשה. העיתון באנגלית הציג את המעבר בצרפת דומה למדי: "זה פלסטין ניוו' מחליף בעלות". דוקא העיתון בעברית נמנע מלhalbitch דבר מפורש, אלא רק זאת: "על דבר עתידי של עתוננו נודיע לקוריאנו ולחותמינו בגילין הבא או במכבת חוויה מיוחד". מכאן, שמדובר היה, ככל הנראה, להוציא

תיק זמן קצר עתון חדש, שלאلبוש צבאי. כדייבדק אנו יודעים, שדוקא העיתון שלא הבהיר – קיים. העיתונים באנגלית ובערבית לא ראו אור, ומכל מקום לא מוכרים עיתונים בשם דומים, שייצאו לאור במצרים או בארץ ישראל. ואילו "חדשות מהארץ" שפק לצתת ב-10 באפריל 1919, חידש את הופעתו לאחר פחת מחדשים וחצי. י.ל. גולדברג עלה לארץ, והביא עימו את שלמה ולצמן, כמנהל

יצא לאור בכל יום שישי

G.H.Q. PALESTINE

מחוז הגליל: גוש מזרחי אחד.

חרשות מהארץ

התנאה והכבוד של שביעון המשלחת
הכבד המצרי אשר למדינת הבריטית
בארץ הארץ הנכבה.

The Palestine News.

חרשות מהארץ

מר סאלם קוריישי, אוצר כתבי העת בשפות היהודיות נחלץ לעורתי, אף שהוויה כי לא שמע מעולם על עתונות אלה, שהופיעו בקהיר. לעומת רבו היה לי מר ברادر סייבין הילל, מנצל המחלקה העברית של ה"ספרייה הבריטית" – האספס המשורטים והיהודים. וכאן כדי לבדוק הוכן של המהדורות העברית, גילה הילל כי מספר גילונות בשפות העממי ואורדו נזכר בסוף של הוכן. לא ידוע כמה גילונות הופיעו בשפות אלה ולא נמצאו גילונות בשפה הגומורוקי, וכל מה שיש כיום הם העותקים המוצפסים מהדורות העברית. תודתי למר הילל וכן למר קוריישי על עורותם ביפוים בבעונות. מר הילל היה לי גם לעור רבו באיתור הרכך של המהדורות העברית.

למשל, זאב ז'בוטינסקי. במכחט מ-1919 לוייצמן, ללא תאריך מדוייק, הוא מצין שהמשל הקבריטי מסרב להשתמש בשם ארץ ישראל בmahdorot העברית של "הפלשטיין ניז". וראה: אגרות זאב ז'בוטינסקי, א', תל אביב תש"ב, עמ' 89.

תקסיטים זהים נמצאו גם בmahdorot האנגלית והערבית. נראה שהבריטים עמדו על כך שלא יהיה שינוי בין העותונות. תודתי נתונה לד"ר שאול סחיק, על תרגום הקטע הנ"ל מהדורות העברית, וכן קטע נוסף שփיע בגיליון האחרון של העתון בערבית.

העלון נמצא בפרק L2/1831 שבארכון הציוני המרכז בירושלים (להלן: אצ"מ), אחד מספר תקדים שבהם מופיע חומר על העתון.

5. "שי של ספרות", מוסף ספרותי לשבעון "חרשות מהארץ" (תרע"ה-תרע"ט), מהדורות צילום. הביאה לדפוס והקדימה מבוא על דיקנו של כhab העת – גורית גוברין, תל אביב תש"ב.

L.2/1831. אצ"מ, 1.2/1831.

.S1/1066. שם, שם.

.L3/16-19. שם, שם.

10. גרשון גרא, הנדריך הלא ידוע, תל-אביב חז"ר, עמ' 188-189.

L.4/621. אצ"מ, 1.1.

12. על שלבי ההולדה של היומון, ראה: מרדכי בן הכהן, אמתלהא, א' ירושלים תרצ"א, עמ' 137. גם במקומות אחרים, וביניהם בגליון "קשר" 5, במאמרי "השנים הראשונות של עתון 'הארץ'", נכתב בהמשך לדבריו הכהן, כי הבריטים התנגדו לשם "ארץ ישראל". עוד על החיכוכים עם הבריטים, ראה אצל גוברין (הערה 5 לעיל), עמ' 14, וכן העירה 15 באופן עמוד.

13. אצ"מ, 1.2/1831.

.L3/16-19. שם, שם.

ואכן, כך היה, אבל בשינוי קטן, השם שוכן לא היה "חרשות מהארץ", אלא "חרשות הארץ". הגלילין הראשון ראה אוד ב-18 ביוני 1919, בערכתו של ד"ר ניסן טורוב. לא ברור אם הבריטים שמרו לב להשמטה זו, בנוסח "קרוזו של מ'". פ煦ות מהצ'י שננה לאחר מכן, בדצמבר 1919, בוצעה השמטה נוספת – המלה "חרשות" – ונותר השם "הארץ", שהוא מאבני היסוד של העתונות העברית והישראלית עד ימינו אלה.

מילות סיום

ראוי להזכיר את דברי הטיסום של עורך mahdorot האנגלית והערבית, שכן יש בהם יותר מ-50 מילים של שכח" המתאים לחוזרנותם מעין אלה. עורך mahdorot האנגלית בחר לעסוק בתפקידו של העתונאות: בונים כמו אלה שבהם אנו חיים, כאשר בעיות צחות אתו אחר השניה, אין אולי כוח יותר מכוחה של העתונאות. הפתגם אומר: "העת תמיד חזקה יותר מהחרב", ועתן כמו שלנו יש לו ערך רב בימים סוערים אלה של השלום, לא פחות מאשר בימי המלחמה.

על מילוט הסיכום של mahdorot העברית, "חרשות מהארץ", חתומה "המערכת". בין השאר נכתב בראשונה הקצרה "בשבעת הפרידה":

... עתוננו היה לראי, שמננו השתקפו החיים הנוכחים בארץ ישראל במילואם, בכל פרטיהם באובייקטיביות גמורה. וההסתורין בכאו לכתוב את דבריו היישוב במשך השנה הראשונה לכיבוש הארץ על ידי צבאות בריטניה, ימצא לפניו חמר רב, מנופה, שאות מהמקור הראשון, מקורות בטוחים.

* * *

1. בכל המקורות היהודיים נכתב כי העתון הופיע בשלוש שפות – אנגלית, ערבית ועברית. לפני חודשים מסוף נתקלתי בספר "ההיסטוריה של מלחמת העולם הראשונה", שיצא לאור מטעם ה"טימטס" הלונדון, שבו אזכיר גם לשפטות היהודיות. בפרק שורתי ב"ספרייה הבריטית" בלונדון, בקין האחרון, בקשתי לראות את העותונים בשפות היהודיות.